

Albo härads hembygdsförening medlemsbrev mars 2021

För första gången på många år kommer vi inte att göra ett program och skicka ut till er alla våra medlemmar. Vi har gjort bedömningen att det är alldeles för osäkert vad vi kommer att kunna göra tillsammans. Om det blir möjligt kommer vi att skicka ut inbjudan till aktiviteter via e-post, Facebook, Instagram samt Österlenmagasinet eller Ystads Allehanda.

Vi hoppas att de restriktioner som nu gäller ska lättas så att vi kan hålla årsmöte under försommaren. Eftersom vi inte hade något möte förra året, måste vi samlas i år. Vi kommer att i god tid annonsera och informera om det.

Valberedningen vill gärna ha nya namn till styrelsen och suppleanter meddela Göran Niksson, Frorum, senast den 1 maj på telefon 0732- 27 43 79.

Vår förhoppning är att ni vill fortsätta att vara medlemmar i vår förening och betala in medlemsavgiften på 150 kr per person. Ni kan betala med bifogat inbetalningskort till Plusgiro 57 00 33 -1 eller Bankgiro 500 - 4114. Nytt för i år att ni också kan betala på Swish 1234454625. Glöm inte skriva ert namn så vi vet vem som betalt in. Vill du göra en praktisk insats i föreningen så hör bara av dig, det behövs alltid frivilliga till små och större insatser.

Vi för register över betalande medlemmars namn och adress och uppgifterna används för utskick av medlemsinformation. Föreningen kommer inte att sälja eller på något annat sätt lämna vidare personuppgifter till någon annan intressent. Det är viktigt att vi får veta om ni ändrar adress, så att vi kan hålla kvar kontakten och ni får våra utskick.

För att underlätta kontakten med våra medlemmar vill vi gärna ha ett mail från er som har e-post med er adress/adresser för att kunna använda även detta för att nå er. Skicka det till info@alboharad.se

Det är alltid fritt att besöka våra fina byggnader utomhus, vill ni komma in kontakta respektive kontaktperson i beskrivningarna.

För mer information se vår hemsida: www.hembygd.se/albo-harad,

Facebook: @albohembygd

Instagram: alboharad

Hör gärna av er med tips för inlägg.

Styrelsen önskar "Friskt Hembygdsår!"

Clas Johnsson, ordf.

E-post: info@alboharad.se eller 0708-47 28 36

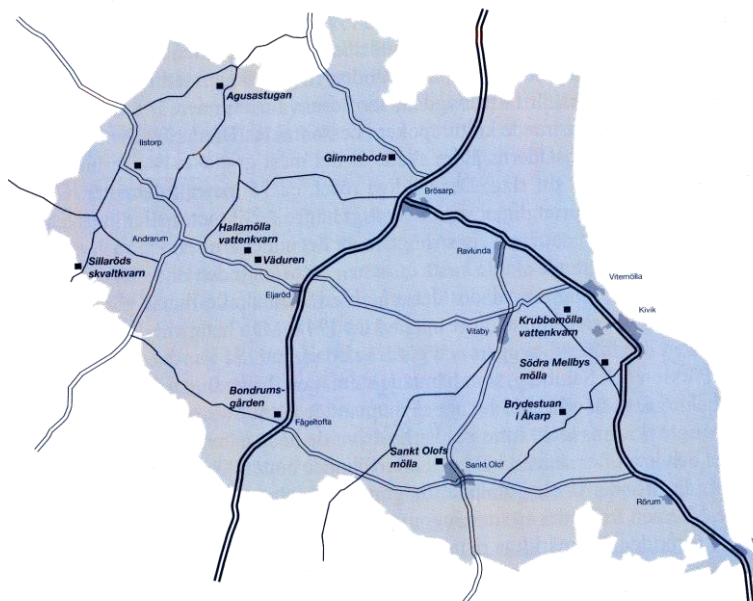

AGUSASTUGAN

Agusastugan, där tiden står stilla, är en vinkelbyggd korsvirkesgård med sitt ursprung från mitten av 1800-talet. Agusastugan ligger helt nära vägen mellan Hörröd och Andrarum med boningslängan i nord-sydlig riktning. Planlösningen är ganska traditionell och typisk för ett husmanshus eller bostadshus på en mindre gård. Genom halvdörren kommer man från den stensatta gårdsplanen in i farstun med spisen och den väldiga bakugnen, som skjuter ut på byggnadens baksida. Boningslängan är uppförd i korsvirke. Långsidan mot vägen har synlig omålad timra med saltorkad, vitputsad lersten i fack. Timran är förhållandevis kraftig och stolparna står tätt. Det antyder liksom de genomstungna bjälkhuvudena att byggnaden förmodligen är uppförd på mitten av 1800-talet. Agusastugan förklarades som byggnadsminne den 18 december 1963.

Kontaktperson: Tore Jönsson 0708-15 56 13

BONDRUMSGÅRDEN

Första gången man med säkerhet kan identifiera Bondrumsgården är i jordrevningsprotokollet 1671. Enligt flera samstämmiga uppgifter skall gården tillsammans med fem gårdar ha brunnit ner till grunden år 1766. När gården byggdes upp efter branden var det fortfarande vanligt med stakar och lerklining i facken. De fyra stråtäckta längorna omger en i det närmaste kvadratisk, stensatt gårdsplan. Idag kommer man in genom en i sen tid

upptagen passage genom västra längan. Stommen i boningslängan är byggd av ek med kline på stakar i facken. Östra längan inrymmer "loga" och "loggolv". "Höladan" som binder samman östra och södra längan uppfördes omkring 1850. Södra längan har längst i öster ett "svinhus". "Gadeporten" var ursprungligen gårdens huvudingång. Den är liksom gårdsplanen stensatt. På andra sidan porten ligger en liten "hölada" och en "drängkammare". "Häststallet", längst i väster, är sammanbyggt med västra längan, där kostallet eller "manesed" har en så ålderdomlig utformning att man verkligen undrar om det var i funktion så sent som 1937. Mellan västra längan och boningshuset finns den s k lågan, en smal passage mellan husen, som man använde för att t ex komma ut till fruktträdgården. Bondrumsgården byggnadsminnesförklarades den 18 december 1963.

Visning av gården: Söndagar 27 juni – 1 augusti kl. 13.00 - 17.00. Torsdagar 1 juli – 29 juli kl. 17.00 – 20.00. Kontaktpersoner Bo Persson 0729 44 41 56, Göran Nilsson 0417 230 17 alternativ 0732 27 43 79, Eva och Sven-Anders Gustavsson 0417 - 230 68, 0761 70 79 28 alternativ 0706 53 30 68

SÖDRA MELLBY MÖLLA

Möllan är uppförd 1859 och var i bruk till 1948, då mölleägaren Nils Mårtensson sålde den till Albo härads hembygdsförening för 1500 kr. I köpet ingick även tomtmark och inventarier. I samband med detta bildades Södra Mellby hembygdsring med främsta uppgift att vårda möllan. Förutom kvarnstenar till mjöl finns även en kross, som krossade spannmål till kor och hästar. Det finns också ett skalverk, som har använts när man skalade korn att ha till korngröt. Möllans höga läge gör att den är utsatt för åsknedslag och flera gånger har den drabbats av blixten. Senast hände det 2017 varför vingarna fick plockas ner. Det behövdes en ny lärkräbalk och den måste torka i två år innan vingarna kunde monteras upp igen 2020.

För visning kontakta Nils-Ove Nilsson 0733 – 37 07 68

GLIMMEBODAGÅRDEN

I en grönskande bäckravin ovanför Brösarps backar på gränsen till Kongsoran ligger gården Glimmeboda, fordom betecknad "Utsockne Frälse Gathus", Glimmeboda nr 1. Glimmeboda var ursprungligen ett skogsvaktartorp till Glimminge skog, vilket var en del av den s.k. Kongsoran som Axel Rosencrantz på Glimmingehus förvärvade 1624. Förvärvet av detta hemman så långt från huvudgården Glimmingehus kan förvåna men förklaras väl i första hand med slättbygdens behov av virke. Glimmeboda tjänstgjorde också - i varje fall vid början av 1800-talet - såsom betesmark för de stora kreatursbesättningarna på Glimminge och Örup. År 1841 inköptes frälsegatehuset Glimmeboda på auktion av änkan Anna Nilsdotter. Hennes man, frälsetorparen Jöran Andersson och före honom dennes fader, Anders Jönsson, hade tidigare brukat gården. Anna Nilsdotter fick inte länge njuta av fri och egen grund. Hon avled 1844 och efterlämnade två omyndiga barn, sonen Nils och dottern Elsa. Elva år senare fick Nils tillstånd att köpa systemens tredjedel i gården. Nils Göransson brukade gården tillsammans med sin hustru Hanna Olsson under mer än ett halvt sekel. Först 1913, då Nils var 81 år gammal överlät han och hans hustru gården till dottern Anna, vilket 7 skedde genom ett formellt köp. Angiven köpeskilling, 8 700 kr angavs vara gottgjord "på så sätt att köparen som under hela sin arbetstid varet hos oss och ej utfått någon kontant ersättning härför så varder densamma härmed kvitterad. "Samtidigt med köpet skrevs ett "Undantags kontrakt", som skulle försäkra de gamla en tryggad ålderdom i hemmet. Anna Nilsson, avled den 4 mars 1960, 92 år gammal. Glimmebodagården blev byggnadsminnesförklarad den 6 maj 1993. Glimmebodagården köptes av Albo Härads Hembygdsförening 2013. Visning efter överenskommelse. Ring Hans Nilsson 0708-20 28 40.

SANKT OLOFS MÖLLA

1857 byggdes möllan i Sankt Olof och byggherre var Måns Andersson, kallad Måns Maryd. Året därpå tillstyrkte häradshövdingen rätten till malning och sen var möllan i drift till 1943. Möllan är ovanligt hög. Till stenfoten har förmodligen en del stenar tagits ur ett närbeläget stenbrott. På de olika våningsplanen finns kvarnstenar som mal spannmålen till olika grova och fina mjölkvaliteter. Allt drivs med vingarna, som överför kraften via kugghjul och växlar. Arvingarna till den siste brukaren, Albert Andersson, överlämnade möllan till Albo härads hembygdsförening 1949.

Vid reparationen av hättan 2018 upptäcktes att även en vinge var rötskadad. 2020 kom vingen åter på plats och möllan är åter intakt. För visning kontakta Leif Gulldén 0707-16 51 34.

SKVALTAN

Skvaltán i Sillaröd, föreningens minsta och yngsta byggnadsminne har restaurerats undan för undan och planen är att möllan ska kunna vara i drift 2021. Det är ett omfattande och noggrant restaureringsarbete som pågår för att få alla delar och funktioner i skick. Under 2019 har bl.a. själva huset riktats så att det står i våg. För att kunna lyfta byggnaden måste först kvarnstenarna och skovelhjulet och övrig inredning plockas ut. Alla delar dokumenterades och undersöktes för att

restaureringen ska göras så autentisk som möjligt. Virket som har använts till golv och skovelhjul kommer från den ek som stod bredvid möllan och som sågats upp för att användas till reparationen. Skvaltán är en av få kvarvarande möllor i sitt slag och den har fördelen att den står kvar på ursprunglig plats. Med hjälp av gamla uppteckningar och beskrivningar samt erfarenheter från experter kan arbetet bli korrekt utfört. Under 2020 restaurerades bl. a. vattenränna med dammluckor och hävstänger, liksom ringkaret som omger kvarnstenarna. Slutligen justerades hela mekanismen så att möllan kan mala igen.

2020 fick hembygdsföreningen en testamentesgåva av Per Johan Gustafsson, som var född på gården och vars far Hjalmar skänkte möllan till hembygdsföreningen.

Kontaktperson Clas Johnsson 0708-47 28 36

ÅKARPS BRYDESTUA

Brydestuan är en väl bevarad byggnad, som lär vara uppförd under 1700-talet. Den utgör ett kulturminnesmärke över en tidsepok då byggnaden utgjorde en nödvändig och nyttig del i självhushållningen på landsbygden.

Åkarps brydestua är enligt föreningens uppfattning den enda i sitt skick i Simrishamns kommun.

Brydestuan ligger en bit från byn, eftersom det ofta var förenat med brandfara när man torkade linet. Man eldade i en stenmurad ugn i kylan, det inre rummet, under ett helt dygn för att uppnå rätt temperatur. Sen lade man linkärvarna på en träställning, så att linet kunde bli riktigt torrt. Därpå

bråkades linet i det intilliggande rummet som har halmtak. Det var drängar och pigor från alla byns gårdar som utförde sysslorna. Efteråt samlades alla till stort gille. Det sista brydegillet i Åkarp ägde rum på 1890-talet.

2008 överlämnades brydestuan som gåva från Åkarps byalag/samfällighet till Södra Mellbys hembygdsring, som har hand om skötseln.

För visning kontakta Nils-Ove Nilsson 0733 – 37 07 68.

TEXTILSAMLING

Det finns många fina textilier i hembygdsföreningens samlingar. En av dessa är en Klackamatta. Ylletyg som återanvänds. Gåva av Ann-Britt Hansson, Alenäs Åkarp.

HALLAMÖLLA VATTENKVARN

Hallamölla var en gång centrum för omfattande kvarnrörelse och handel. Fem vattenfall med en total fallhöjd på 23 m gör Hallamölla till Skånes högsta vattenfall. Redan på medeltiden fanns det kvarnrörelse här. Det har funnits minst tre kvarnar längs ån i Hallamölla. Sin egentliga storhetstid hade Hallamölla på andra delen av 1800-talet. Det var två personer som stod för denna utveckling. Anna Andersdotter, kallad "Stampen", startade en detaljhandel och efter makens död drev hon också stamp, färgeri och lantbruk. Hennes son Thomas Nilsson hade rest till Amerika och när han återkom på 1860-talet byggde han upp en omfattande grossisthandel i närheten av den kvarn som är kvar idag. Till Nilssons affärsrörelse kom folk från när och fjärran. Förutom de gängse varorna tillhandahölls också sprängämnen, vin och konjak. Vid slutet av 1800-talet när affärerna gick som bäst låg omsättningen i miljonklassen. Vid diskussionen om framdragning av järnvägen var det aktuellt att den skulle passera Hallamölla. Men som vi vet, så blev sträckningen en annan, men det visar på ortens betydelse vid den tiden. Just järnvägens framväxt blev en orsak till att affärsrörelsen minskade. Vidare lämnade Thomas frikostiga krediter och blev så småningom helt utblottad. Han dog 1917. 1949 var det sista året som det maldes på riktigt i Hallamölla och det var möllaren Erik Engström som avslutade verksamheten. Bygdens folk ville bevara möllan för framtiden och 1950 skrevs ett avtal mellan Christinehofs godsförvaltning och Albo härads hembygdsförening, där föreningen åtar sig att förvalta den. Idag är det Hallamöllagruppen som ansvarar för skötseln. För visning kontakta Mats Persson 0733 – 32 11 73. Öppet söndagar från 1 juli kl. 12 – 16 om möjligt.

KRUBBEMÖLLA VATTENKVARN

Krubbemölla ligger vid Mölleån som rinner från Gedings mosse till Vitemölle. Första skriftliga dokumentet om Krubbemölla är från 1522, men förmodligen har möllan funnits ännu tidigare. Möllan ägs av Högestad Christinehof fideikommiss och förvaltas av Albo härads hembygdsförening. Förutom kvarn finns en bostad, där möllaren bodde. Förut ingick lantbruk med bostad, stall- och logbyggnader, vars ruiner man kan skönja. Kvarnen var i drift till 1914 medan lantbruket bedrevs till 1948, då de sista arrendatorerna Gerda och Karl Persson flyttade. 1951 bildades Vitaby hembygdsring som därefter har ansvarat för skötseln. Kvarnhjulet har renoverats och är fullt gångbart, när vattnet i ån har tillräckligt flöde. Krubbemölla har under de senaste åren ingått i Temaresor, som är ett projekt för bussresor till olika kulturobjekt i Skåne. Då visas kvarnen och de inventarier och föremål som finns i bostaden. Gamla hantverk demonstreras, bl.a. tvätt i ån vid klappestenen. För visning kontakta Åke Hansson 0708 – 11 43 50

ÅTERBRUK

Vi hoppas kunna komma igen med vårt tema från förra året om återbruk, tips på hur man kan använda gamla saker som bara ligger i skåp och lådor på nytt sätt. Här har textilkommittén gjort kuddar av flamskvävnader.

Har du tips om återbruk gör gärna inlägg på Facebook.

